

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Notæ In Notas Willelmi Wendrockii Ad Ludovici Montaltii Litteras, Et In Disquisitiones Pauli Irenæi Inustæ

Fabri, Honoré

Coloniæ, 1659

Disquisitio Secunda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39536

DISQUISITIO
SECUNDA.

Nullos esse in Ecclesia hæreticos; nullum Jansenii sensum ab Ecclesia damnatum * (; licet hæc anno 1657. scripseris, & 1658. edideris, ac proinde post editam Alexandri VII. Constitutionem;) Jansenii doctrinam sanam esse (; cujus assertionis veritatem, in prima propositione damnata, demonstrare conaris;) immò eidem Jansenio doctrinæ & probitatis laudem ab omnibus etiam adversariis tribui; per summam impudentiam & hæreticam perveraciam, in hac Disquisitione asseris. Res ista adeo trita est hæcenus, atque discussa, ut jam actum agere nolim. Nihil enim asseris pro defensione primæ propositionis, quod centies refutatum & obtritum non fuerit. Relego dumtaxat tua vestigia, quasi per summa capita, & cursim, ut supra, errores tuos adnoto.

Primò articulo, dicis, † auctoris sensum ex verbis erui; ac proinde cum voces illæ, ex quibus prima propositio constat, tam vagos habeant significatus; ad vitandos ambiguitatis errores, ad certam notionem figendas fuisse; exemplo Geometrarum, qui terminos imprimis definiunt. Cur, amabò, crambem recoctam toties regeris? diversos illos sensus, vestris columnis affixos, sæpè ac sæpius obtrulisti; & obtulisti Innocentio X. antequam propositiones vestras damnaret: immò hic columnas vestras Decreto suo disjecit. Quid igitur supremi Judicis sententiæ non acquiescitis? Laudas Geometrarum morem in definiendis nominibus. Rectè: audio, te non mediocre Geometram esse; quanquam in hac parte nullum hæcenus specimen edideris. Geometrizare debueras;

* Pag. 226. † Pag. 527.

bueras, Montalti, Wendrocki (nam quocumque tandem te nomine appellem, nihil refert), non verò Theologizare: ne futor ultrà crepidam. Tum varias notiones subnectis, quibus illæ voces primæ propositionis subjacent. Egregius profectò nomenclator: at miserrimus Theologus, & apertus hæreticus.

Articulo secundo, constituis * notiones singularum vocum; ut deinde ex iis, verum, germanum Jansenii sensum, in sequenti articulo eruas. Sed in multis turpissimè hallucinatis. Est enim hæc prima propositio: *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus secundum præsentem, quas habent, vires, sunt impossibilia: deest quoque illis gratia, quâ possibilia fiunt.* Illud *justis*, de omnibus non vis intelligi. Neque reverà intelligi debet. Quis, vel Logicus, nescit, propositionem, ut vocant, indefinitam, in materia contingenti esse particularem? Vis deinde, illud *conantibus & volentibus* intelligi de conatu per gratiam (: esto:) eoque imbecilli & invalido ad plenum effectum, id est, ad præceptum servandum. Non tamen, ut dicis, voluntas resistit prædicto conatui, seu prædictæ voluntati: immò, quantum est in se, enititur præceptum servare. Nec etiam gratiæ resistit; non illi, quam habet, cui consentit per conatum illum, ad quem ipsa refertur; non alteri, quam non habet. Hinc video, quantum ineptias; & rerum istarum ignarus sis. Quod autem gratia illa, per quam voluntas conatur, † sit gratia sufficiens Thomistica; dici non potest: cum reverà sit efficax ad istum conatum, & insufficiens ad plenam mandati Divini observationem. Quod dicis, gratiam sufficientem Molinisticam illam esse, præterquam nihil aliud est necessarium, ut homo actu velit, & operetur; à veritate alienum est: cum sit illa, præ-

* Pag. 529. † Pag. 530.

ter quam nihil aliud est necessarium, ut homo proximè possit velle, & mandatum servare.

Illud *impossibilia* significare vis, a deesse sufficientem & proximam potestatem servandi mandata. Facile annuo. Illud *presentes vires* intelligis b de viribus quas justis habent in eo statu, quo invalidè conantur. Esto. Illud *deest* satis notum, inquis; quia homini *gratia* sine illius peccato subtrahi nequit. De habituali hoc loco non agitur, quæ justis non deest: igitur de actuali; non de illâ, ex quâ prædictus conatus procedit, quia hæc etiam non deest; igitur de illâ, quæ deest in actu primo; quæque si adesset, potestatem sufficientem & proximam constitueret: sed hæc non subtrahitur per peccatum, quod in actu primo nondum esse censetur. Video; quid tibi velis: subtrahitur, inquis, in pœnam peccati originalis. Jam te simiam esse probas. Igitur etiam peccatur in eo, quod necessariò fit, si hæc necessitas à primo illo peccato profecta est. Hi sunt errores vestri. Denique illud *gratia* significat efficacem. Ridiculè: agitur de actu primo, de *posse* proximo; igitur de gratia sufficiente.

Inde sic concipis istam propositionem articulo tertio: c *Aliqua Dei præcepta quibusdam hominibus justis conantibus & volentibus per gratiam* (:rectè huc usque:) *excitantem* (:esto:) *Thomistico sensu sufficientem, sed ei renitentibus & infideliter volentibus* (:ridicule: illa gratia est efficax in ordine ad proprium effectum, qui est conatus ille; nec à Thomistis pro sufficiente habetur; nec illi voluntas resistit, ut dixi; & ille infideliter non vult, qui vult, quod potest:) *non sunt possibilia, eâ potestate cui nihil desit*, (scilicet in actu primo: optimè, & omninò juxta mentem Jansenii:) *deest quoque illis gratia efficax agendi* (:non illa tantùm, verùm etiam sufficiens:) *quâ possibi-*

a Pag. 531. b Pag. 532. c Pag. 533.

lia fiant, ea potestate, quae complectitur omnia ad agendum necessaria. Non agitur de necessariis ad agendum, sed de praequisitis ad agendum, quibus potestas illa proxima completur: nec in alio sensu, damnata est illa propositio, nisi quia peccanti & mandatum violanti, potestatem proximam & completam non peccandi, seu non violandi mandatum, negat. Et verò damnari non potuit Jansenius, eò quòd dixerit, actu peccanti gratiam efficacem deesse; quis enim hoc negat? igitur eò quòd dixerit, actu peccanti gratiam sufficientem & potestatem proximam non peccandi reverà deesse. Nec te pudet, in re tam clarà, tam ineptè cavillari?

Hinc sensus Jansenii duo complectitur, ut tu etiam fateris. Primum est, quòd peccanti desit gratia efficax. De hoc non est quaestio; quia nemo dissentit. Alterum est, deesse gratiam plenè ac verè sufficientem, & completam ac proximam potestatem non peccandi. Ad primum restringis Romanam censuram: in quo reverà hallucinaris, cum in alterum cadat. Erras etiam in eo, quod dicis articulo 4. * sensum Jansenii in hac Propositione non esse proprium, sed improprium. Nam propriè significat hæc Propositio, quibusdam justis volentibus & conantibus per gratiam, deesse potestatem proximam, & gratiam plenè sufficientem ad servanda aliqua Dei præcepta. Quis non videt, hunc esse proprium hujus Propositionis sensum? At cuncta hæc Jansenius admittit. Igitur in Jansenii sensu, id est, in eo, quem admittit, hæc Propositio damnata est. Dubito, inquires. Sed nullum profectò dubium, tum rei perspicuitas, tum Ecclesiae judicium relinquunt.

Doles, multos falsos sensus hæreticos affectos esse Jansenio; † & primò quidem, sensum Calvinii, qui volebat, Dei præcepta semper esse impossibilia omni-

* Pag 534. † Pag, 551. bus

bus justis. Somnias Willelme: omnes Calvini errores Jansenio Jesuitæ non imputarunt; sed aliquos. De illo tamen, quem dixi, negari non potest. Negavit enim Calvinus, justo præceptum violanti adesse potestatem proximam non violandi; & gratiam illam plenè sufficientem; quam monstrosam & chimæricam Calvinus æquè ac Jansenius appellavit. Nemo etiam, negat, gratiam Calvinianam eandem esse ac Jansenianam. Gratia Calviniana, inquis, destruit libertatem, non Janseniana. Utraque, mi homo, destruit in actu primo indifferentiam, utraque conciliat necessitatem antecedentem. undè Calvinus, longè peritior Dialecticus, libertatem destrui rectè intulit. Voluit autem Jansenius prædictam necessitatem libertati minimè repugnare. Unum errorem Calvinus admisit, scilicet contra Fidem; duos Jansenius; alterum contra Fidem, alterum contra rationis lumen. Dicis, hanc esse inauditam Calvini sententiam, fictitiam, fabulosam, ex Jesuitarum cerebro natam. Sed ut video, longè adhuc turpiùs cæcûtis. Si enim Calvinus voluit, præcepta Dei esse impossibilia omnibus; igitur multò magis aliquibus: si semper; igitur potiore jure aliquando. Quis ex universali particulare non deducat? Et hoc fabulam Jesuiticam vocas. Tuæ sanè factioni malè consulis, quam pertinacium hæreticorum esse hæctenus creditum est; hominum tamen; quanquam humanitatis aliquando expertium. At modò periculum est, ne quis bestiarum esse dicat, qui te sic delirare intelligat, ac cæcutire.

Deinde Jansenio affingitur, inquis, quasi dicat, justis conantibus & volentibus fideliter, præcepta Dei impossibilia; * cum tamen eos intelligat, qui à gratiæ suavitate dissentiunt. Cujus, amabò, gratiæ? non illius quæ deest; ut patet. Nemo enim resistit hosti,

* Pag. 536.

nisi reipsâ sit: alioquin cum chimæris & hircocervis pugnaret. Igitur gratiæ quæ adest, id est, imperfectæ illi, quæ ad conandum impellit. At conantur juxta mensuram gratiæ, quam habent: neque hæc gratia seorsim sumpta ab aliâ efficaci, alium effectum habere potest. * Annatinum sensum mox refellis; ac dicis primò, homines transgredi præcepta, sed non ex defectu gratiæ; nam defectus gratiæ efficaci non est causa peccati. Imponis Annato, nequam: dicit enim Annatus, in Iansenii sensu, impotentiam servandi præcepta esse ex defectu gratiæ; scilicet plenè sufficientis, quæ posse proximum conferat. Negas hoc? unde igitur est? à voluntate, inquis. O ignorantia monstrum! quòd præceptum transgrediantur, à voluntate est: quòd verò non possint præceptum servare, à voluntate esse nequit. Nempè illa potestas proxima constituitur, per gratiam in actu primo consideratam, & per ipsam voluntatem, instructam de reliquo debita cognitione, cæterisque prærequisitis. Igitur quamdiù voluntas ipsa existit, non stat per voluntatem, quo minùs sit potestas proxima; sed per gratiam ipsam, quæ per te plenè sufficiens non est. Igitur ridiculum est, quod dicis, impossibilitatem illam à voluntate proficisci. Quod autem dicis, omnes Thomistas huic potestati proximæ refragari; falsissimum est. Equidem illi suo modò explicant; non tamen illam potestatem negant, ut fatetur ultrò Montaltius Epist. 2. Illud porrò conantibus non negat Annatus extendi posse ad plenum illius gratiæ, per quam conantur, effectum.

Sed quæso te, quomodò excusas Iansenii mentem, juxta quam, etiamsi adsint cætera adjutoria, † nihilo magis homines bonum velle possunt, quàm cæcus videre, claudus currere, beatus peccare, si gratia effi-

* Pag. 537. † Pag. 538.

cax absit? quod de actu secundo, non de primo dictum esse contendis: nam cæcus, inquis, caret internâ videndi facultate. At similiter, qui caret gratiâ plenè sufficiente, & potestate proximâ, caret internâ agendi facultate, id est, non habet potentiam completam agendi. Innuis comparandum potius esse cum homine, qui est in tenebris. Quod reverà falsum est: quia tunc oculus habet omnia, quæ ex parte potentix se tenent, & deest tantummodò affectio, * quæ ab objecto per lumen, vel cum lumine profecta, organo potentix imprimitur: sed esto, demus, ita esse. Quis neget, oculum sine lumine videre non posse? pari modo, quis neget voluntatem, sine gratia plenè sufficiente, non posse agere? erravit in hoc Jansenius, ac proinde ab Ecclesia damnatus est. Quod nemo Catholicus negat. Tu verò, dum errorem excusas, errores multiplicas. Vis Thomisticè locutum esse. At Thomistæ Jansenii doctrinam non admittunt, sed anathematizant. Et tam malè distinguis actum primum à secundo, ut rem minùs intelligere videaris. Dicis, otiosorum hominum esse, † disputare de illâ potentia benè agendi in actu primo consideratâ. Sed eam negare, hæretici est. Illam porrò locas in summo gradu. Utinam in debito: in quo scilicet sit plenè sufficiens, proxima, & completa. Vis, nunquam in actum prodire sine gratia efficaci. Optimè: quis hoc negat? si enim in actum prodeat; illa eadem, quæ in actu primo conferebat posse, confert deinde agere in secundo, & dicitur efficax: si verò non prodeat; indè sufficiens tantùm dicitur. Sed hæc centies explanata sunt. Nec, ut dicis, gratia habitualis sine actuali constituit potentiam proximam servandi præcepta. Nec Jansenius actum primum satis distinxit ab actu secundo. Nempe, cum gratia illa efficax, sit causa; quis non videt,

* Pag. 538. † Pag. 539.

ad actum primum pertinere, sed cum infallibili respectu ad secundum? Nec tantum unum recenset discrimen inter suam & Thomisticam sententiam de divina gratia: nec eum Thomistæ in Thomistarum album adscribunt; quia Iansenianam gratiam à Calvinianâ nullatenus differre vident.

Fateor, vocem illam *deest* à Iansenio * ita usurpatam esse, ut gratiam *deesse* voluerit, sine ullo peccato, etiam originali. Nempè hominem in statu naturæ integræ plenâ libertate gaudentem, alio adiutorio non indigere affirmat. In quo se Pelagianum probat. At in naturâ lapsâ, inquit, indiget quidem gratiâ ut habeat potestatem proximam agendi; caret tamen in pœnam peccati originalis; & hoc non obstante, ipsi imputatur, quod malè agat; licèt non habuerit omnia necessaria, ex quibus posset non malè agere. Quod Calvinianum est. Igitur, quidquid obgannias, Iansenius vult, aliquando *deesse* quibusdam justis gratiam plenè sufficientem, & potentiam proximam servandi præcepta. Quod subnectis de gratia orandi, † ambiguum est. Certum enim est, sæpè hominem non orare, cum tamen orare deberet. Vel igitur tunc habet gratiam plenè sufficientem orandi; (negabis opinor, quia istam gratiam non admittitis:) vel non habet: at cur iis succenses, qui hoc Iansenio exprobrant? Argumentum verò illud rancidum, quo Iansenius ad nauseam probare conatur, *deesse* gratiam servandi præcepta, ex eo, quòd illam à Deo flagitemus; centies solutum est. Nempè eam sæpè Deus hac dumtaxat lege dare statuit, ut priùs petamus; petendî verò gratiam ultrò ipse dat, ne res procedat in infinitum. Deinde petimus uberiores & potentiores gratias, quibus nostri cordis durities fu-

* Pag. 541. † Pag. 542. ... bigatur;

bigatur; petimus illas, quæ agendi facilitatem concilient; petimus illas quas Deus efficaces fore prævidit. Vides quàm miseriter vestrum illud corruat argumentum?

Concludis denique, * intolerabile jugum vestris imponi, quo Theologorum fides opprimitur, conscientia vexatur. Quid porro illud est? ut scilicet Constitutiones Innocentii X. & Alexandri VII. admittatis, agnoscatisque, errasse Iansenium, & quinque propositiones in ejus sensu damnatas esse. Sed, inquis, quid hoc ad Fidem? Nonne benè dixeram, quia Samaritanus, quia hæreticus es tu? Sed affigetur, inquis, Iansenianus ille sensus. Quoties affignatus fuit? Ille est, quem ipsa propositio præfert, & quem verba sonant. Nec enim alius mos fuit in Ecclesiâ, damnandi propositiones. Hic etiam ludis, nebulo, in re tam seriâ. Cùm sint, inquis, septem sensus, si quem eligam ex septem, sex ex illis insensos habebō. Pergis deinde in jocos impiis, seu veriùs blasphemis. Iansenius, inquis, in genere dumtaxat erravit: at quid sit error in abstracto, & in genere; dici non potest: genus enim sine ulla specie esse non posse, Logici docent. Quàm frigidè! quàm ridiculè! quasi verò Ecclesia propositiones speciales Iansenii non notarit. Subnectis tamen, illam in horrendam perturbationem & caliginem, dum certorum hominum studiis indulget, præcipitatam fuisse. Quid pejus à Calvino, vel Luthero exspectare posset? quæ unquam vox magis hæretica? caliginem, errorem, perturbationem exprobras Ecclesiæ? Doles, † à Iesuitis procuratum esse, ne tota hæc causa, auditis utrinque partibus, præcis nominum quæstionibus, constitutis dissensionis *capitis* (capitibus dicere voluisti) in legitimo

* 8ag. 543. † Pag. 544.

gitimo

gitimo iudicio disceptaretur. Sed quibus, amabò, scribitis, Errones famosi? an Scythis & Lapponibus? quis enim Europæus nescit, concessum vobis fuisse, ut verbo & scripto causam quinque Propositionum usque ad nauseam defenderetis? nulli sanè industriæ pepercistis, nullis laboribus, nullis sumptibus, nullis intercessionibus: ineptias vestras centies inculcastis. Præterea, de quo legitimo iudicio intelligitis? quid de Sanctâ Sede teneatis, omnibus compertum est. Cuncta hæc unicâ responsione facilè diluam, si dicam quod res est; scilicet, vos puros putos hæreticos esse.

DISQUISITIO

TERTIA.

Hæc Disquisitio Annatum præsertim petit: plena responsio ad ipsum spectat; quanquam hæc usque ad satietatem, Ianseniani hæretici obtruserint. Ego cursim, ne quid omittam, vestigia tua relegam, personate Paule; aut, si vis, Willelme Wendrocki; aut, fortè meliùs, Ludovice Montalti: quemcumque enim istorum compellavero, perindè est: propono mihi quoddam Iansenismi individuum vagum. Paragrapho 2. dicis, * voces vestras, nec ad Episcopos, nec ad Summum Pontificem, aspirare; cùm id Iesuitæ præpediant. Sic accusas Romanum Pontificem, quòd vos inauditos per summam injustitiam damnarit. De Episcopis ab re conquereris: multos enim habes vestris partibus nimis adictos. Senonensis, & Convenarum, tibi alios indicabunt.

* Pag. 545.

Para-